

ІНСТАЛЯЦІЯ (від англ. installation — установка, розташування, монтаж) — вид мистецтва, що є просторовою композицією з різноманітних речей, творів живопису, скульптури, промислових виробів, матеріалів, природних об'єктів, текстової та візуальної інформації, об'єднаних художньою ідеєю, в основі якої — створення умовного середовища. Поширився в мистецтві в епоху постмодернізму від 2-ї пол. 20 ст. як продовження та розвиток мистецтва об'єкта, започаткованого у дадаїзмі (зокрема М. Дюшаном), перетворення середовища у футуристів і сюрреалістів. В І. відображено концепцію мистецтва як ін. реальності (худож.-умовної, але наближеної до глядача), ідеї урізноманітнення засобів сприйняття та впливу мистецтва, твір якого глядач сприймає не лише зорovo відсторонено, а й, обходячи його з різних сторін, має можливість опинитися усередині. Худож. зміст І. — у грі значень, що виникають під час зіставлення предметів та матеріалів, зумовлений просторовим та змістовим контекстами їхнього розташування. Побудова І. залежить від ідеї художника, якій підпорядковано розміри, використані предмети та матеріали, з врахуванням конкрет. місця розташування. Поширення І. пов'язане з такими напрямками в

мистецтві 2-ї пол. 20 ст., як *поп-арт*, *мінімалізм*, *концептуалізм*, *арте повера*, *флюксус*. З появою нових тех. засобів і технологій з'являються відеоінсталяції, комбінування фотографій, слайдів, кіно, комп'ютер. та лазер. установок. Серед майстрів І. — Й. Бойс, Р. Раушенберг, Д. Кошут, Нам Джун Пайк, Я. Куннеліс, Х. Хааке, М. Пістолетто, Т. Креґґ, Т. Хиршхорн, Д. Херст. У СРСР інтерес до І. виник у неофіц. мистецтві, зокрема в контексті моск. концептуалізму, де один з його провід. художників *І. Кабаков* запропонував оригін. концепцію «тотал. І.» (видав 1995 у Мюнхені кн. «О “тотальной” инсталляции»).

В Україні від кін. 1960-х рр. І. створював *Ф. Тетянич*. Принципи І. від 1970-х рр. в оформленні музей. експозицій використовував *А. Гайдамака*. Як вид мистецтва І. поширилася в Україні наприкінці 1980-х рр. І. наявні у творчості художників *О. Бабака*, *В. Бахтова*, *О. Бородея*, *Г. Вишеславського*, *Л. Дульфана*, *В. Кауфмана*, *О. Лісовського*, *М. Маценка*, *В. Раєвського*, *О. Ройтбурда*, *А. Савадова*, *Г. Сенченка*, *В. Сидоренка*, *А. Степаненка*, *О. Тістола*, *В. Цаголова*, *І. Шейх-Заде* та ін. Див. також Концептуальне мистецтво.

Г. Я. Скляренко

Бібліографічний опис:

Інсталяція / Г. Я. Скляренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12358>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).